

Avaluació transversal de Filologia Clàssica a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Autònoma de Barcelona

INTRODUCCIÓ

L'avaluació transversal dels ensenyaments de Filologia Clàssica a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Autònoma de Barcelona s'ha realitzat en el marc del programa d'avaluacions de 2002-2003 d'AQU Catalunya. Una avaluació transversal es caracteritza perquè en un mateix programa d'avaluacions s'avalua el mateix ensenyament a les diferents facultats de Catalunya que l'imparteixen per poder tenir una perspectiva global de la disciplina. A més, sempre que és possible, un mateix Comitè d'Avaluació Extern (CAE) avalua els ensenyaments implicats.

Tant a la UB com a la UAB, l'avaluació interna s'inicià el mes de febrer de 2003; i s'acabà el mes de juliol, en el cas de la UAB, i de novembre, en el cas de la UB. En ambdós comitès interns hi havia una representació adequada de professors, PAS i estudiants de l'ensenyament. La visita del CAE tingué lloc durant el mes de febrer de 2004. El CAE estava format per acadèmics especialistes en l'àmbit de la filologia clàssica, professionals del món editorial i un expert en processos d'avaluació de la qualitat. Cal destacar que el mateix CAE realitzà totes dues visites.

Quant al mètode d'avaluació, cal destacar que s'ha seguit la nova metodologia d'AQU Catalunya, que en síntesi revisa la seqüència «recursos, accions desenvolupades i resultats» a partir d'una forta base d'evidències que han de permetre donar resposta a un seguit de preguntes clau. D'acord amb la metodologia d'AQU Catalunya, per avaluar un ensenyament cal que tingui un nivell de maduresa de com a mínim tres cohorts de graduats.

Per bé que el procés s'ha desenvolupat satisfactòriament, cal destacar que en el cas de la UB la decisió de posar en marxa l'avaluació no fou suficientment valorada entre els responsables institucionals de la universitat, la qual cosa incidí negativament en l'inici de l'avaluació ateses les deficiències de procediment inicials, especialment pel que fa a la comunicació als interessats. Amb tot, el procés es reconduí satisfactòriament. En aquest sentit, el CAI ha destacat l'elevat nombre d'hores de dedicació i treball esmerçades en el procés.

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Els estudis de Filologia Clàssica tenen una llarga tradició a Catalunya, atès que sempre han estat presents a totes dues universitats. Es tracta d'un ensenyament difícil i complex, l'objectiu del qual és el domini per part dels estudiants de dues llengües (grec i llatí) ensems que una sòlida formació intel·lectual, ètica i cultural fruit de la riquesa d'ambdues cultures. La principal sortida laboral és la docència en l'ensenyament secundari.

A la UB, l'ensenyament s'imparteix a la Facultat de Filologia, on també s'imparteixen els títols de Filologia Alemanya, Filologia anglesa, Filologia Àrab, Filologia Catalana, Filologia Eslava, Filologia Francesa, Filologia Gallega, Filologia Hebrea, Filologia Hispànica, Filologia Italiana, Filologia Portuguesa, Filologia Romànica, Lingüística i Teoria de la Literatura i Literatura Comparada. L'ensenyament té 217 estudiants matriculats (dades del curs 2001-2002) i cada any es graduen al voltant de setze nous llicenciats.

A la UAB, l'ensenyament s'imparteix a la Facultat de Lletres, on també s'imparteixen els ensenyaments d'Antropologia Social i Cultural, Filosofia, Història, Història de l'Art, Història i Ciències de la Música,

Filologia Catalana, Filologia Hispànica, Filologia Anglesa, Filologia Francesa, Humanitats, Teoria de la Literatura i Literatura Comparada i Traducció i Interpretació. L'ensenyament té 99 estudiants matriculats (dades del curs 2001-2002) i cada any es graduen al voltant de dotze nous llicenciats.

En ambdues universitats es posa de manifest una disminució progressiva del nombre d'estudiants que comencen aquests estudis, com a conseqüència, d'una banda, de la davallada demogràfica, que ha implicat un menor nombre d'estudiants potencials, i, de l'altra, d'un fet estructural com és la pèrdua d'interès social pels estudis d'humanitats. Ara bé, l'estudiant tipus que hi accedeix prové de les PAU, generalment en primera opció, i, per tant, té un interès vocacional. Així, els darrers anys s'observa un increment de la proporció d'estudiants amb una nota d'entrada superior a 6. En el cas de la UAB, en tenir una àrea d'influència menor des del punt de vista de la captació d'estudiants potencials, la davallada de nous estudiants és més pronunciada que a la UB.

Taula 1. Dades generals de la Universitat de Barcelona i de la Universitat Autònoma de Barcelona. Curs 2001-2002

	Filologia Clàssica, UB	Filologia Clàssica, UAB
Estudiants de l'ensenyament	217	99
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	316	316
Total d'estudiants matriculats a la universitat	55.221	32.263
Estudiants de cicle llarg a la universitat	38.336	25.202
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de la universitat	0,39%	0,30%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de cicle llarg de la universitat	0,56%	0,39%

Quant a l'encaix de l'ensenyament a les universitats respectives, es constata una posició relativament favorable, ja que la majoria del professorat és estable i ocupa càrrecs de gestió importants.

En canvi, l'avaluació posa de manifest el context desfavorable actual envers els ensenyaments humanístics i proposa una reflexió sobre la funció social de les humanitats en general. És, però, un debat que va més enllà de l'àmbit de l'ensenyament i que s'ha de dur a terme en un context més ampli, amb la participació dels principals agents implicats.

De més a més, la tradicional i principal sortida professional dels graduats de Filologia Clàssica (l'ensenyament secundari) està molt limitada per la pèrdua de pes del llatí i del grec en els currículums de secundària i pel fet que no es convoquen noves places per a docents. Això no obstant, cal tenir present el fet que en els propers deu o quinze anys està prevista la jubilació d'una part significativa dels docents de secundària.

Així, pel que fa al nivell de suport institucional i social cap a aquests estudis, es destaca com a punt feble que no són suficientment prestigiat per part de les autoritats polítiques i acadèmiques, així com la poca atenció que hi dediquen els mitjans de comunicació. En el cas de la UB, es destaca com un punt fort la seva ubicació al centre de la ciutat, ja que està molt a prop de bona part de les institucions culturals del país.

Propostes de millora

L'avaluació ha posat de manifest, principalment, la necessitat de cercar sortides professionals alternatives a l'ensenyament secundari. En aquest sentit, es recomana fer una publicitat adequada de les capacitats i les competències que adquireixen els graduats. Així, una possible via d'actuació pot ser l'establiment de pràcticums en empreses i institucions.

CAPACITAT DEL SISTEMA

L'avaluació de la capacitat del sistema es defineix per quatre elements: les característiques dels estudiants i del professorat, les infraestructures, les relacions externes, i la planificació i la gestió de la qualitat.

Estudiants

Aquest apartat valora si el perfil dels estudiants de l'ensenyament, pel que fa a la formació, la capacitat i la dedicació a l'estudi, respon a les característiques de l'ensenyament. Tots dos comitès han coincidit a valorar positivament el perfil dels estudiants.

En general, es tracta d'un estudiant motivat i vocacional, que arriba amb unes notes d'accés bones. Ara bé, es posa de manifest que el nivell de coneixement per part de la universitat d'aquest perfil no és l'òptim. Així, per exemple, no es tenen dades concretes del nombre d'estudiants que compaginen estudis i feina, ni tampoc no hi ha un estudi detallat sobre les raons de l'abandonament dels estudis.

L'actual plantejament curricular de l'ensenyament a secundària ha comportat una disminució de les hores de llatí i la reducció del grec a l'optativitat, un fet pel qual s'ha incrementat el nombre d'estudiants que inicien els estudis de Filologia Clàssica, amb una disminució notable dels coneixements específics d'aquestes llengües. En opinió dels comitès interns, es palesa un canvi del perfil cultural de l'alumnat jove que arriba a la universitat, la majoria del qual es troba amb dificultats per accedir al món de la cultura escrita i té dèficits de formació en cultura general instrumental (expressió oral i escrita).

L'assoliment de les expectatives inicials dels estudiants a mesura que avancen en la carrera té una valoració molt baixa. Els estudiants argumenten, entre d'altres, una manca de continguts de cultura clàssica davant d'un excés de traducció, la qual cosa posa de manifest que el caràcter filològic i lingüístic dels estudis no era prou conegut a l'hora de triar-los. També esgrimeixen un desconeixement dels continguts dels crèdits i la dedicació que comporten assignatures obligatòries poc atractives.

La nota de tall en el darrer quinquenni, a tots dos ensenyaments ha estat 5. Quant al gènere dels estudiants a la UB, el 64% dels nous estudiants són dones, mentre que a la UAB les dones representen el 84% (dades del curs 2001-2002).

Taula 2. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2001-2002

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda/oferta	Demanda 1a opció		Demanda global satisfeta
				PAU	Altres	
Filologia Clàssica, UB	80	49	0,61	27	15	42
Filologia Clàssica, UAB	40	20	0,5	18	2	20

Places ofertes a Catalunya (2001-2002): 120

Demanda en 1a opció a Catalunya (2001-2002): 75

Font: DURSI

Taula 3. Distribució dels estudiants de 1r curs per notes i vies d'accés

	Via d'accés PAU								
	Curs 2000-2001			Curs 2001-2002			Curs 2002-2003		
	[5-6]	[6-7]	>7	[5-6]	[6-7]	>7	[5-6]	[6-7]	>7
Filologia Clàssica, UB	37,3%	33,3%	29,4%	36,4%	27,3%	36,4%	34,09%	38,64%	27,27%
Filologia Clàssica, UAB	33,3%	57,1%	9,5%	20%	35%	45%	16,67%	33,33%	50%

Font: DURSI

L'avaluació ha posat de manifest que els estudiants, si bé inicien els estudis com a estudiants a temps complet, en arribar al segon i el tercer curs compaginen els estudis amb una feina, amb la qual cosa disminueixen necessàriament el nivell de dedicació i el rendiment.

L'abandonament és, segons el parer del CAE, un dels principals punts febles a totes dues titulacions. D'aquesta manera, d'acord amb les dades del DURSI, entre el 1997 i el 2000 (cohorts 1997-1998 i 1999-2000), de 278 matriculats en aquest ensenyament a totes dues facultats, van abandonar els estudis 147 (52%). En aquest sentit, si bé molts d'aquests estudiants canvien de carrera, l'avaluació recomana fer un estudi aprofundit de les causes d'aquesta realitat.

Professorat

Aquest apartat valora si el perfil del professorat de l'ensenyament s'ajusta a les necessitats i les característiques de la titulació. En ambdós casos l'avaluació l'ha considerat favorable.

A totes dues facultats s'ha destacat la llarga trajectòria docent i investigadora de la plantilla com un dels principals actius dels ensenyaments. El perfil de formació i de coneixements del professorat ha estat valorat com a adequat pel CAE. D'altra banda, cal tenir present que el professorat d'aquests ensenyaments imparteix docència en altres ensenyaments de Filologia, Història, Dret, Filosofia i Infermeria.

Els estudiants valoren positivament els seus professors, tant per llur formació com per l'accessibilitat per atendre consultes. Amb tot, han destacat la necessitat d'una docència més motivadora.

Taula 4. Plantilla de l'ensenyament (percentatge de participació en la docència per categories). Curs 2001-2002

	CU		TU		CEU		TEU Doctor		Associat		Altres	
	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB
1r curs	14,5%	14,4%	56,4%	37%	-	-	-	-	26,4%	41,2%	2,7%	7,5%
1r cicle	11,4%	15,7%	47,9%	49,3%	-	1,1%	-	-	36,3%	25,8%	4,4%	8,1%
2n cicle	15,6%	23,6%	70,7%	49,8%	-	-	-	-	8,5%	18,9%	5,3%	7,7%

Font: UB i UAB

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions, i els serveis generals.

En el cas de la UB, tots dos comitès coincideixen a valorar les instal·lacions com a poc adequades. En concret, s'assenyala com a principal feblesa la dotació escassa d'equips informàtics a l'abast dels estudiants i professors, tant de l'ensenyament com del conjunt d'ensenyaments de filologia. Les aules de l'edifici històric, tot i que són antigues, reuneixen les condicions per a la docència, per bé que no estan

preparades per a les actuals exigències docents, que requereixen aules més petites, tipus seminari. En canvi, l'aulari Josep Carner, de construcció recent, ha estat més ben valorat pels comitès. D'altra banda, també s'assenyala com un punt feble la manca d'espai per al professorat.

Pel que fa als serveis bibliotecaris, se n'ha destacat la bona qualitat del servei i les instal·lacions, però s'observa la necessitat de millorar el fons bibliogràfic específic de l'ensenyament, com també d'establir espais de treball específics que responguin a les característiques de consulta de documents d'aquests ensenyaments, en especial dels de Filologia Grega.

En el cas de la UAB, la biblioteca d'Humanitats s'ha destacat com un punt fort de l'ensenyament, tant per la qualitat del servei com pel fons documental. Així mateix, les aules on s'imparteix la docència són adequades i estan adaptades per a l'ús de tecnologies i, també, per al treball en forma de seminari. Això no obstant, l'avaluació ha posat de manifest mancances en els despatxos dels professors i les sales de treball/estudi, com també la necessitat de millorar el Pla integral de seguretat i prevenció.

Relacions externes

En aquest apartat es valora si són satisfactòries la quantitat i la qualitat de les relacions externes que l'ensenyament manté amb altres universitats, l'Administració, empreses i institucions, tant en l'àmbit nacional com internacional.

Ambdós ensenyaments tenen establerts convenis de col·laboració que es limiten al context estrictament universitari i no a l'entorn socioeconòmic. Així, els professors fan estades de recerca en altres universitats i organismes de prestigi internacional i es reben professors visitants. Això no obstant, aquests convenis contribueixen poc al reconeixement social del títol. D'altra banda, depenen d'iniciatives individuals dels professors més que no pas d'una estratègia institucional.

Pel que fa als programes de mobilitat, es posa de manifest un punt feble comú al sistema universitari com és la poca predisposició dels estudiants a participar-hi, per raó de l'escàs nombre i el baix import de les beques i, també, pel fet que molt d'ells treballen. Tanmateix, en el cas de la UAB s'ha destacat positivament el col·lectiu d'estudiants que provenen de països com ara França i Itàlia; de la mateixa manera, en el cas de la UB s'ha destacat la presència d'estudiants procedents d'Itàlia i Romania.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment, es considera la presència de sistemes d'informació i rendició de comptes. En aquest cas, es produeix una coincidència entre els comitès d'avaluació de totes dues titulacions, que consideren poc adequada la planificació i coincideixen en la necessitat d'impulsar mecanismes d'assegurament de la qualitat.

A totes dues titulacions, el CAE ha constatat la inexistència d'un pla estratègic de l'ensenyament que estableixi els objectius i, també, els mecanismes de seguiment i de control.

En el cas de la UB, manca un document de planificació amb els objectius de l'ensenyament i un pla de qualitat, per bé que hi ha el compromís institucional d'establir contractes programa entre l'equip de govern de la universitat i els centres.

Això no obstant, en el cas de la UAB, s'ha fet una valoració positiva del contracte programa que és general a tota la Facultat de Lletres, ja que fixa uns objectius anuals vinculats a la innovació docent o al rendiment acadèmic. D'altra banda, s'ha posat de manifest que les actuals enquestes als estudiants no són un instrument útil per conèixer el seu grau de satisfacció amb l'ensenyament.

Propostes de millora

En aquest apartat, l'avaluació externa destaca la necessitat d'analitzar les raons per les quals el nivell d'assoliment de les expectatives per part dels estudiants és tan baix i obrar en conseqüència. D'altra banda, es recomana potenciar l'acostament a l'ensenyament secundari per tal de conèixer de primera mà el nivell de coneixement de llengües clàssiques dels nous estudiants, informar de les característiques dels estudis i orientar sobre les sortides professionals. En aquest sentit, la posada en marxa de plans específics d'atenció tutorial ha estat ben valorada pel CAE.

També s'ha destacat la necessitat d'articular mecanismes per donar resposta a la «via lenta» que *de facto* han emprès els estudiants.

Quant al professorat, l'avaluació recomana, davant de l'escenari de relleu generacional a curt termini, emprendre accions per facilitar la promoció interna, per tal d'equilibrar plantilles. D'altra banda, es destaca la necessitat de reforçar la política de formació permanent del professorat en noves tecnologies, tècniques d'avaluació i d'acció tutorial, com també l'extensió a tots els àmbits de la política d'innovació docent, que ha donat bons resultats.

Es constata la necessitat d'establir polítiques institucionals de suport a les iniciatives que promouen les relacions externes dels ensenyaments i, també, millorar els recursos als programes de mobilitat d'estudiants.

Finalment, el CAE recomana establir mecanismes concrets per als ensenyaments que prevegin, entre altres, els objectius, la planificació dels recursos humans i els mecanismes d'avaluació de la satisfacció dels usuaris.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

En aquest apartat s'avalua el perfil i el programa de formació.

Perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per definir-lo.

Es palesa que el perfil de formació s'adreça prioritàriament a l'assoliment de competència lingüística en grec i llatí, amb una orientació genèrica cap al camp de la docència a l'ensenyament secundari així com cap a la docència i la recerca en el món universitari. Aquest objectiu ambiciós limita, en opinió dels comitès interns, en gran manera qualsevol altra orientació que vagi més enllà de la docència.

Els estudiants han valorat positivament la formació que han rebut, especialment pel que fa al coneixement de grec i llatí, per bé que no hi ha continguts específics sobre la didàctica d'aquestes llengües a secundària.

Programa de formació

Aquest apartat té com a objectiu avaluar si el pla d'estudis és adequat amb relació al perfil de formació i als objectius formatius. En aquest apartat hi ha unanimitat per part dels comitès, que els consideren adequats.

En el cas de la UAB, l'avaluació ha coincidit amb el desplegament d'un nou pla d'estudis que s'ajusta al perfil de formació i que presenta, segons el CAE, una bona seqüència de coneixements. Amb tot, són una minoria els estudiants que acaben en quatre anys. En el cas de la UB, l'avaluació també ha coincidit amb un nou pla que, tot i les millores, no ha donat els resultats esperats.

El ritme de treball que exigeix la carrera és elevat i es basa en continguts lingüístics i culturals entorn de la traducció, que, de vegades, en opinió dels estudiants, planteja un excés de memorització. En aquest sentit, el CAE recomana explicar millor als estudiants el valor i la utilitat d'aquests exercicis. Això no obstant, el mateix CAE ha destacat l'excés de memorització que exigeixen algunes assignatures. Tanmateix, els estudiants no responen a les necessitats de treball diari i continuat per poder assolir els objectius, un fet que en alguns casos provoca desmotivació. D'altra banda, no hi ha estudis detallats sobre la viabilitat del compliment de les demandes de treball per part dels estudiants.

En general, a totes dues titulacions s'observa una tendència per orientar la formació cap a aspectes culturals, institucionals, com si es tractés d'estudis d'humanitats, més que no pas cap als aspectes estrictament lingüístics i filològics. En aquest sentit, hi ha un debat no resolt al voltant dels nivells actuals d'exigència i aprofundiment lingüístic dels ensenyaments per fer front a l'elevat abandó dels estudis.

A totes dues titulacions, el CAE ha plantejat la necessitat que la *Guia de l'estudiant*, on es recullen els programes de les assignatures, presenti també informació sobre el pla docent, els objectius i el perfil de formació, de manera que la informació sigui molt més clara i útil als estudiants, especialment a l'hora de fer la tria de matèries optatives.

El CAE ha destacat favorablement l'actualització científica dels programes a totes dues universitats.

Es constata un ampli marge d'optativitat, especialment en el cas de la UB, a causa de l'oferta més gran d'ensenyaments de la Facultat de Filologia. Tanmateix, moltes vegades la tria que en fan els estudiants respon a criteris no acadèmics.

Taula 5. Programa de formació

	Filologia Clàssica, UB	Filologia Clàssica, UAB
Publicació al BOE	02-09-1994	38-01-1993
Anys de durada	4	4
Pla d'estudis		
Crèdits troncal i obligatoris	180	230
<i>Teoria</i>	135	197
<i>Pràctica</i>	45	33
Crèdits optatius (b)	90	40
Crèdits de lliure elecció	30	30
Total	300	300
Grau mínim de practicitat	19,2%	39%
Nombre d'assignatures optatives ofertes*	52	23
Oferta de crèdits optatius propis (a)	297	135
Relació d'optativitat (a/b)	3,3	3,38
Projecte final de carrera / pràcticum	No	No
Pràctiques en empreses	No	No
*En el cas de la UB, l'oferta és de tota la Facultat de Filologia.		
Font: UB i UAB		

Propostes de millora

A totes dues titulacions avaluades, el CAE ha recomanat que, més enllà de la formació per a la docència a secundària, s'empregui una reflexió per tal de diversificar els itineraris de formació d'acord amb les sortides professionals alternatives, per a les quals caldria disposar del punt de vista d'agents externs. En aquest sentit, es proposa l'establiment de matèries transversals de caràcter pluridisciplinari, per tal de posar a l'abast dels estudiants la possibilitat d'adquirir competències de caràcter instrumental, més enllà de les estrictament acadèmiques.

En aquest sentit, el procés d'adaptació a l'Espai europeu d'educació superior (EEES) representa una bona oportunitat per a tots dos ensenyaments.

El CAE ha destacat la necessitat de preveure uns itineraris de formació de cinc anys per racionalitzar el treball i el rendiment dels estudiants, en la línia encetada per la UB. Així, es recomana aprofitar l'adaptació a Bolonya per revisar el perfil de formació actual i, de retruc, els programes de formació. També es recomana la posada en marxa a totes dues facultats d'un programa de pràctiques externes en empreses i institucions, més enllà de les actuals sortides a arxius i centres de catalogació.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i estudiants, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat.

A totes dues facultats s'ha destacat com un punt feble els horaris, ja que obliguen a llargues jornades de presència dels estudiants amb moltes hores sense classe.

D'altra banda, es valora positivament la mida reduïda dels grups, perquè permet fer un seguiment personalitzat de l'aprenentatge dels estudiants. Ara bé, en el cas de la UB, els grups són menys nombrosos que a la UAB. D'altra banda, cal tenir present, a totes dues titulacions avaluades, el nivell elevat d'absentisme d'estudiants a l'aula com a conseqüència que molts d'ells treballen.

Taula 6. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2001-2002

	Filologia Clàssica, UB	Filologia Clàssica, UAB
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs		
Teoria	26*	61
Pràctica	nd	66
Mitjana d'estudiants de nou ingrés de 1r curs		
Teoria	18	45
Pràctica	nd	42
Mitjana d'estudiants per grup de 2n cicle		
Teoria	18	17
Pràctica	nd	15
Total d'estudiants	217	99
Estudiants equivalents a temps complet	154	74
<p>* A la UB la mitjana d'estudiants de primer curs real és de 80, ja que la majoria d'assignatures que es fan a primer any són comunes a tots els ensenyaments de Filologia. D'aquests estudiants, n'hi ha una mitjana de 26 que corresponen a Filologia Clàssica. Teoria i pràctica s'integren a la mateixa classe.</p> <p>Nd: dada no disponible</p> <p>Font: UB i UAB</p>		

S'ha posat de manifest la necessitat de millorar la coordinació entre assignatures per tal de no repetir autors i textos. A la UAB s'han posat en marxa cursos propedèutics per als estudiants de nou ingrés que els estudiants han valorat positivament. A la UB hi ha hagut iniciatives individuals per part d'alguns professors que no han estat gaire ben acollides per part dels estudiants. Amb tot, hi ha la intenció de programar un curs propedèutic per al curs 2005-2006.

Metodologia docent

En aquest apartat es valora si la metodologia docent és l'adequada per al desenvolupament de la docència. En aquest sentit, ambdós comitès l'han considerada adequada.

En general, els professors coincideixen a fer una valoració positiva de la metodologia docent emprada, mentre que els estudiants tenen una opinió més crítica, ja que en algun cas atribueixen a la desmotivació dels docents les raons de l'abandonament dels estudis. D'aquesta manera, es constata un fort pes de la tradició en la manera d'ensenyar; això no obstant, el CAE ha destacat favorablement l'esforç dut a terme a la UB, en el cas del grec, i a la UAB, en el cas del llatí, per a la millora de la metodologia docent. Així, aprofitant les noves tecnologies, s'han posat en marxa iniciatives innovadores que han estat molt ben acollides. Amb tot, responen més a iniciatives individuals i de grups de professors que no pas a decisions col·lectives dels departaments.

Finalment, el CAE ha valorat positivament el rol que els serveis bibliotecaris d'ambdós ensenyaments tenen en la metodologia docent.

Acció tutorial i d'orientació

En aquest apartat es valora si l'acció tutorial i d'orientació és l'adequada per al desenvolupament de la docència

Fins al moment, l'acció tutorial s'ha dut a terme, d'una banda, amb les hores de visita al despatx del professor i, de l'altra, amb la consulta al coordinador de la titulació. No hi ha hagut cap programa institucional amb accions d'atenció/tutorització integral dels estudiants. Ara bé, en el cas de la UAB, s'ha posat una assignatura de tutoria a primer curs i, en el cas de la UB, durant el curs 2003-2004 s'ha posat en marxa un pla integral del qual caldrà avaluar els resultats.

Activitats curriculars complementàries

S'han valorat les activitats complementàries orientades tant al desenvolupament d'habilitats com a l'enriquiment del currículum bàsic. En aquest apartat s'han detectat inadequacions a totes dues titulacions.

Ambdues titulacions coincideixen en el fet d'organitzar activitats complementàries com ara visites a museus, seminaris específics, conferències de professors convidats, sortides arqueològiques a excavacions, etc., que, malgrat llur interès, no tenen gaire bona acollida entre els estudiants per la càrrega elevada de treball que implica la feina diària. D'altra banda, la seva planificació respon molt sovint a iniciatives individuals dels professors. En aquest sentit, el CAE proposa adequar-les als objectius formatius de manera planificada.

Propostes de millora

L'avaluació externa ha insistit en dues línies de millora. La primera fa referència a la necessitat de reforçar els mecanismes de coordinació, en especial la coordinació entre professors i el programa de les assignatures. En segon lloc, es recomana dur a terme un estudi a fons sobre les raons de l'absentisme presencial dels estudiants.

Es recomana que les experiències d'innovació docent es duguin a terme de manera coordinada i amb més suport institucional, per tal que les oportunitats que representen les TIC arribin al conjunt de professors.

Des de les titulacions s'ha iniciat una reflexió aprofundida per posar en marxa un pla integral d'acció tutorial durant tots els cursos, que inclogui accions adreçades a la promoció de la inserció laboral dels graduats, més enllà de l'ensenyament secundari.

L'avaluació posa de manifest la necessitat que les activitats curriculars complementàries responguin a un objectiu fixat prèviament. En aquest sentit, els plans d'acció tutorial poden ser una bona eina per fer difusió d'aquest tipus d'activitats.

QUALITAT DELS RESULTATS

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest apartat conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge. Globalment, a totes dues facultats les estratègies d'avaluació es valoren satisfactòriament, però els resultats acadèmics es consideren menys satisfactoris.

Pel que fa a les estratègies d'avaluació, hi ha informació accessible al voltant de la reglamentació de l'avaluació. A totes dues facultats s'ha detectat que les formes d'avaluació (assistència i participació a classe, treballs individuals i en grup i exàmens) tenen un enfocament tradicional. Una part dels estudiants considera que els exàmens sense diccionari tenen poca eficàcia i requereixen haver d'estudiar un gran nombre de passatges de memòria.

D'altra banda, els criteris d'avaluació depenen únicament del professor que imparteix l'assignatura i no s'acorden en l'àmbit departamental. En aquest sentit, es planteja la necessitat de reflexionar sobre l'establiment de pautes comunes pel que fa als mètodes i els criteris d'avaluació.

Quant als resultats acadèmics, les taxes d'èxit (aprovat/presentats) i de rendiment (aprovat/matriculats) presenten en conjunt uns resultats correctes, per bé que aquestes xifres (vegeu la taula 7) no han de fer perdre de vista que el nombre d'abandonaments és proper al 50% (vegeu la taula 9). En aquest sentit, tanmateix, el CAE considera que els resultats acadèmics són poc satisfactoris, tant pel que fa als nivells de rendiment com de graduació i abandonament.

Molts dels estudiants que abandonen se'n van a cursar altres ensenyaments de filologia on els nivells d'exigència són sensiblement inferiors. Cal tenir present que es tracta d'un ensenyament difícil, atès que es cursen dues llengües que són complexes (grec i llatí), que, en general, es desconeixen quan s'hi accedeix i que requereixen un treball i una dedicació constants.

Taula 7. Resultats acadèmics. Curs 2001-2002

	Filologia Clàssica, UB	Filologia Clàssica, UAB
Taxa d'èxit en el 1r curs		
1a convocatòria	70%	83,3%
2a convocatòria	41%	78,3%
Taxa d'èxit en el 2n cicle		
1a convocatòria	80%	68,9%
2a convocatòria	77%	63,1%
Rendiment acadèmic*		
1r curs	40%	64,5%
2n cicle	51%	47,1%
Mitjana d'estudiants titulats (1999-2002)	16	12,6
Mitjana de qualificació (1999-2002)	2,3	1,89
Durada mitjana dels estudis per titulat (1999-2002)	5,65	5,7
Taxa de graduació**	18,5%	19%
* Itinerari recomanat.		
** En el cas de la UAB, la dada correspon al curs 1997-1998.		
Font: UB i UAB		

D'altra banda, quant al progrés acadèmic, es constaten a totes dues titulacions unes taxes elevades de no presentats, com també un absentisme presencial dels estudiants que augmenta al llarg del curs. Com a possibles causes hi ha la configuració actual del pla d'estudis, la càrrega lectiva excessiva i la manca d'expectatives dels estudiants.

Taula 8. Grau d'activitat dels estudiants

	Filologia Clàssica, UB	Filologia Clàssica, UAB
Curs 1998-1999		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	75	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	58	61
Curs 1999-2000		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	75	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	54	65
Curs 2000-2001		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	75	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	53	62
Curs 2001-2002		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	75	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	53	56
Font: UB i UAB		

Taula 9. Situació de les cohorts. Curs 2001-2002

		Matriculats	Abandonaments	Graduats en t*	Graduats en t+1	Graduats en >t+1	No s'han graduat
Filologia	1997-1998	74	45	0	10	0	26
Clàssica, UB	1998-1999	70	38	3	0	0	29
Filologia	1997-1998	36	17	1	6	0	12
Clàssica, UAB	1998-1999	28	17	0	0	0	11

*t: temps previst

Font: UB i UAB

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals

Aquesta dimensió no ha estat objecte d'avaluació.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats personals

Si bé no hi ha un mecanisme clar d'avaluació de l'assoliment dels resultats personals, hom coincideix a destacar que, en acabar els estudis, els estudiants han assolit una bona preparació per afrontar amb ordre i rigor intel·lectual qualsevol tipus de tasca, redactar amb precisió, gestionar el temps i planificar la feina, i treballar en equip amb independència de criteri, ja que, en general, es tracta d'uns estudis d'alta complexitat que demanen el desenvolupament de les habilitats suara esmentades.

Propostes de millora

D'aquest apartat, l'avaluació recomana aprofundir en els mecanismes de seguiment de la progressió acadèmica dels estudiants (abandó, graduació) i, també, explicitar les estratègies d'avaluació (com ara l'avaluació continuada), per als quals el CAE fa èmfasi en la necessitat de reforçar la coordinació del conjunt de professors de l'ensenyament, com també millorar la formació dels professors en aquest aspecte.

D'altra banda, el CAE recomana fer un estudi aprofundit amb l'ús de dades objectives sobre els resultats de l'ensenyament, fent atenció al rendiment acadèmic, la graduació i l'abandó, atès que representen un dels aspectes prioritaris de millora.

És palesa la necessitat d'instaurar mecanismes de seguiment dels graduats per al coneixement dels seus resultats, tant professionals com personals.